

DISPUTATIO II.

DE VOLUNTARIO INDIRECTO, seu effectu sequuto.

Voluntarium *indirectum*, seu effectus securus potest considerari quadrupliciter 1. Ita ut effectus sit positivus, & causa positiva: ita oritur ebrietas ex nimio potu: combustio domus ex applicatione ignis. 2. Ita ut effectus sit negativus, & causa negativa: ita oritur omissio auditionis Sacri ex omissione imperii circa auditionem. 3. Ita ut effectus sit positivus, & causa negativa: ita oritur submersio navis ex omissione gubernationis. 4. Ita ut effectus sit negativus, & causa positiva: ita oritur omissio Sacri ex voluntate ludendi De his omnibus agemus sub regula generali.

SECTIO I.

Quid requiratur, ut effectus, seu eventus positivus, vel negativus ex nostra actione, vel omissione sequutus, sit voluntarius?

Hæc quæstio lubrica, & difficilis inter omnes Theologicas, & ad res morales summè necessaria, tota resolvitur his terminis. Ille eventus est voluntarius *indirectè*, & *in causa*, qui censetur procurari, dum ponitur causa. Quia vero adhuc sub his terminis manet tere æquè inexplicata difficultas: cum sit æquè ignotum, quis effectus dicitur procurari *in causa* positione: Ideo resolutio quæstionis præcipue; et si non vnicè dependet ex explicatione causæ *per se*, & causæ *per accidens* respectu eventus: quia verò, ut videbitus, causa, quæ ex se est causa *per se*, & causa efficax, sèpè ratione circumstantiarum est iam in re, iam æquivalenter causa *per accidens*: adhuc manet æquè inextricabilis difficultas.

2 Causa *per se* effectus est illa, quæ ex se ordinatur ad positionem effectus. Sic ignis applicatus est causa *per se* combustionis, quæ per se sequitur ex applicatione ignis. Præceptum, consilium, & pre-

ces sunt causa per se rei præceptæ, consiliatæ, & supplicatæ. Causa per accidens est illa, quæ ex se non ordinatur ad existentiam effectus; etsi in his circumstantijs præter intentionem iuvet, & coniungatur cum effectu. Hac ratione ornatus fœminæ iuxta suum statum, egressio in Templum, sunt causa per accidens consensum iuvenis Submersio navis sequitur per accidens ex eo, quod non præstet auxilium, qui potest illud præstare; sed non tenetur ex iustitia ratione muneris, neque ex charitate: quia habeat iustum causam se excusandi ab auxiliando. Hac etiam ratione cibus calidus, nimia comedatio, & potus sunt causa per accidens pollutionis prævisæ in somno; auditio confessionum, & studium rerum obscenarum ex bono fine sunt causa per accidens prævisæ, & non intentæ pollutionis: arcens pluviam à proprio prædio est causa per accidens inundationis alieni: declinans caput ab iœtu lapidis est causa per accidens vulneris alterius.

3 Rursus causa per se alia est causa per se efficax; alia per se inefficax. Causa per se efficax est illa, quæ ex se ordinatur ad effectum, & ex maiori parte coniungitur cum effectu. Talis est in physicis ignis appli-

applicatus respectu combustionis: & in moralibus amplexus, oscula, & similes tactus propter delectationem ex illis ortam sunt causa efficax pollutionis prævisa. Ut constat ex propositione 40. ex damnatis ab Alex. Est probabilis opinio, quæ dicit esse tantum veniale osculum habitum ob delectationem carnalem, & sensibilem, quæ ex osculo oritur, secluso periculo consensus ulterioris, & pollutionis. Et docet cum multis Thom. Sanchez lib. 9. de Matrim. disp. 46. num. 7. vbi etiam addit disp. 45. num. 13. & 26. pro se citans D. Thom. & plures alios. Ut pollutio non intenta; sed prævisa in causa sit peccatum mortale, requiritur, quod causa ex se notabiliter adiuvet, ex se sit efficax, in se contineat malitiam gravem in materia luxuria, & tunc erit graviter prohibita, tam ratione sui; quam ratione periculi eventus. Idem tenet Suarez 3. p. q. 80. art. 7 & Vazq. 1. 2. disp. 115. num. 9. dicit: tunc esse peccatum mortale adhibere causam, quando causa ex se nullum alium habet effectum, & per se tendit in pollutionem, ut tactus; secundus quando habet alium effectum, ut crapula.

4 Causa per se inefficax est illa, quæ licet ex se ordinetur ad effectum, ex se ra-

men non adiuvat notabiliter, neque plenius coniungitur cum eventu, talis est respectu pollutionis prævisus aspectus curiosus, levis tactus manus, & omnes illæ actiones, quæ in se non continent malitiam gravem contra sextum præceptum. Ex quo sequitur, quod in Societate, ubi non solum reservatur lapsus carnis voluntarius; sed etiam quod vis peccatum externum contra castitatem, levis tactus manus etiam cum consensu interno non est reservatus, ut docet Moya tom. 1. disp. 8. tract. 3. q. 1. nu. 1. ex Suarez tom. 4. de Relig. lib. 2. cap. 18. Thom. Sanch. lib. 2. summæ cap. 8. nu. 7. Granados, & alijs censemibus, solum reservari opus externum, quod secundum suam quantitatem sine relatione ad consensum internum est mortale. Ex quibus alij inferunt, pollutionem ex turpibus cogitationibus securamus; sed non intentam non esse reservatam. Ita Diana, & alij apud Moya sup. num. 2. quibus accedit Dicastillo de Pœnit. disp. 11. n. 87.

5. Sup. 2. Chirurgis ratione muneris esse licitos aspectus, & tactus, quibus prævidetur futura pollutio etiam cum periculo consensus. Castropalao tom. 1. disp. 1. de peccat. punct. 9. §. 3. num. 11. Filius

Familias non tenetur, domum deserere, in qua est occasio peccandi. Idem. Mercatores, & Scribae non tenentur ab officijs abstinere, quibus est occasio peccandi. Idem cum Navarro. Ioan. Sanch. disp. 1. & alijs. Parrochus non tenetur deserte officium, et si experiatur voluntarie pollutionem occasione confessionum. Qui liberè accedit, si facile possit deletere, tenetur; at verò si sequitur aliqua nota honoris, vel eius famæ non tenetur. Castropalao num. 13. cum Navarro, Lopez, Ioan. Sanc. imò D. Thom. 2. 3. q. 10. art. 9. Soto libr. 5. de Iustitia q. 1. art. 7. docent, posse fideles, prædicare, & communicare cum infidelibus, conversionis gratia; etiam cum periculo subversionis. Et Suarez de Pœnit. disp. 32. sect. 2. Thom. Sanch. lib. 9. de Matrim. disp. 45. num. 6. Salas 1. 2. tractat. 8. disp. vnica sect. 5. & plures alij apud Ioan. Sanch. dis. 10. nu. 8. Castropalao num. 10. dicunt, posse concionatorem ire ad convertendas meritricies etiam cum periculo prolabendi; & absolutè ob gravem, & honestam causam licitum esse, se exponere periculo peccandi, docent Navarro summæ cap. 3. Suarez supra. Thom. Sanch. lib. 4. summæ cap. 8. nu. 3. Basil. Legion. lib. 5. de Matrim. cap.

35 Castropalao quod videtur expresse tradi cap. Consultationi de frigidis. Vbi permittitur coniuges, quo rum matrimonium ob impotentiam est irritum, ut fratres habitare, ne detur scandalum, & tamen necessario datur periculum lapsus in tali habitatione. Ratio est: quia periculum peccati non est peccatum in re: eatenus autem esset peccatum quatenus censetur amare periculum peccati, & peccatum: qui tamen urgente necessitate, & gravi causa se exponit periculo, non tam dici potest, amare periculum; quam illud invitus subire vt docet S. Basil. in constit. Monast. cap. 4. pag. 489.

6 Neque obstat propositio 62. Innocentij XI. Proxima occasio peccandi non est fuzienda, quando causa aliqua utilis, aut honesta, non fugiendi occurrit. Neque propositio 63. Licitum est querere directe occasionem proximam peccandi pro bono spirituali, vel temporali nostro, vel proximo. Quia hi Authores supponunt, bonum spirituale proprium ceteris paribus esse preferendum alieno: & quod potest quis se exponere periculo proximo mali spiritualis proprij pro evitacione mali spiritualis alieni, quando malum grave alienum sit certum ex omissione nostra ac-

tionis, & malum proprium non sit omnino certum; sed potius ex honestate causa sperari posse, Deum specialiter auxiliaturum ad vitandum malum proprium docet S. Basil. supra. Et cum in propositionibus damnatis solùm ponatur aliqua causa utilis, aut honesta non fugiendi occasionem, & in sequenti pro bono spirituali, vel temporali nostro, vel proximi fine alia distinctione, stare potest sententia D. Tho. & aliorum cum rigore istius damnationis.

7 Sup. 3. Esse voluntarium effectum ortum ex causa per se efficaci: quando datur obligatio vitandi effectum, & causam, ne sequatur effectus. Hæc est omnium: quia in eo casu causa moraliter est idem cum effectu: quia sunt idem obiectiva, vt loquitur Suarez, cum cadant sub eadem prohibitione, & ponere causam eiusmodi est procurare effectum iuxta omnes: sed effectus procuratus est voluntarius: ergo.

8 Sup. 4. Præcipienti, consulenti, supplicanti, ponit aliquam actionem, esse voluntariam actionem prævisam, & secutam. Ratio est clara: quia illi est voluntaria actio prævisa, & secuta, qui in omnium estimatione dicitur procurare actionem: sed

Sed præcipiens, consulens, & supplicans in omnium estimatione dicitur procurare actionem: ergo. Prob. min. Ille dicitur procurare actionem, qui ponit causam; et si non connexam, ex se ordinatam ad actionem, & eo animo ut sequatur actio: sed præcipiens, supplicans, & consulens ponit causam; et si non connexam, ex se ordinatam ad actionem, & in omnium estimatione, eo animo, ut sequatur actio: ergo. Quid verò accidat, si præcipiens, consulens, & supplicans fictè hæc faciant, & non eo animo, ut sequatur actio? Ribaden. disp. 4. num. 49. dicit, adhuc esse voluntariam actionem: quia ipsa natura præcepti, consilij, & præcis destinatur practicè, ut existat actio: vnde actio sequura, & prævisa in consilio est voluntaria consulenti: qui enim consultat; et si fictè consulat, præcipiat, & suppliceret, redditur Author rei consultæ, præceptæ, & suppli- catæ: & apud omnes dicitur procurare, & velle saltem virtualiter actionem, idem dicit Aranda sup. n. 141.

9 His suppositis, communis sententia apud Ovied. controv. 1. punct. 5. Arriaga disp. 8. sect. 5. Ribaden. disp. 4. num. 45. dicit, effectum prævisum in causa, seu antecedenti connexo esse voluntariū, quan-

do

do causa per se efficaciter insuit in effectum, & ponitur causa voluntariæ. Aranda idem dicit disp 5 num. 132. addit tamen num. 137. requiri obligationem vitandi causam, ut eventus sit voluntarius voluntarietate imputabilitatis ad cul- pam. In hac materia placet loqui cum distinctione: quia nollem maioribus opponi; sed reverendo eorum principia, eligere sententiam veriorem: ideò incipiendo à causa per se efficaci, iudico: quādo effectus secutus est bonus, vel indiffe- rent, ita ut bonum sit apponentis causam velle effectum, vel non est malum: tunc ponenti cum prævisione eventus causam per se efficacem, est voluntarius eventus: quando verò eventus secutus est malus; ita ut illicitum sit ponenti causam, velle effectum, tunc ponenti causam per se ef- ficacem cum prævisione eventus, est vo- luntarius eventus, si detur obligatio vi- tandi causam; & non est voluntarius; sed solū permisus, si non detur obligatio vitandi causam, & eventum. Conclusio primo aspectu videtur dura; sed rationi- bus inspectis, spero iudicandam verosimi- lem, aut veram.

SEC-

SECTIO II.

Vera sententia proponitur, & probatur.

10 **D**Ico 1. Quando eventus est malus, ita ut illicitum sit ponenti causam, velle effectum, ponenti causam per se efficacem non est voluntarius eventus prævisus, si non detur obligatio impediendi causam, neque eventum. Probat. Ex studio rerum obscenarum bono fine: ex auditione rerum turpium in confessione; ex aspectu, & tactu chirurgi in curatione fœminæ; oriuntur per se cogitationes, & motus turpes: sed hæ cogitationes non sunt voluntariæ studenti ex bono fine res obscenas, audiensi confessiones, chirurgo curanti: & non alia ratione, nisi quia non datur obligatio vitandi causam, neque eventum: ergo dum effectus est malus, ita ut illicitum sit ponenti causam, velle effectum, effectus secutus non est voluntarius, si non datur obligatio vitandi causam, neque eventum. Maior est certa: quia illa est causa per se efficax, qua posita, frequenter, seu ex maiori parte sequitur effectus, & cogitationes turpes frequenter

sc.

sequuntur ex his actionibus. Minor etiam quoad primam partem videtur certa: quia si illæ cogitationes malæ essent voluntariae, peccaret studens res obscenas ex bono fine, peccaret audiens confessiones, & chirurgus: quia ille peccat, cui voluntarius est effectus malus, & liber: siquidem ea ratione tribuitur peccatum homicidij se inebrianti cum prævisione homicidij, & peccat applicans ignem cum prævisione combustionis: quia his voluntaria sunt homicidium, & combustio. Secunda etiam pars minoris patet: quia non est alia ratio apud Authores, quare illæ cogitationes non sint voluntariae; nisi quia non datur obligatio vitandi causam, neque eventum: ergo quando eventus est malus, &c. Forte ratione hac dicit Lelius lib. 1. de iuslit. cap. 3. dub. 4. Ad vitandum grave damnum, quod aliter vitari non potest, licitum est inebriare Authorem. Sic Villalobos tom. 2. tract. 40. difficult. 6. dicit captum à latronibus posse eos inebriare, ut se liberet. Et Cayet. 2. 2. q. 150. art 2. excusat à peccato, eum, qui ex medicinæ necessitate inebriat alium: quia non nisi materialiter in ebrietatem incurrit, quoniam non tendit ad deletabile, quod est formale in speciebus intempe-

H

ran-

rantiæ : ebrietas in illo casu non esset
ebrietas *formaliter* , quæ est peccatum,
Quæ verba sunt valdè notanda.

11 *Confirm.* Vita longa cum bona
valetudine, divitijs, honoribus, & digni-
tatis affluens, est causa per se alicuius
peccati venialis: quia eiusmodi vita non
solum coniungitur maiori ex parte, cum
aliquibus peccatis venialibus; sed ipsa est
necessitas moralis peccandi venialiter.
Sed Deo causanti per se eiusmodi vitam
longam, & Patribus optantibus, & procu-
rantibus filijs similem vitam, non sunt
voluntaria peccata venialia filiorum:
quia non habent obligationem vitandi
causam, neque eventum: ergo quando
eventus est malus, ita ut illicitum sit po-
nenti causam, velle effectum, ponenti
causam per se efficacem non est voluntari-
rius eventus, si non detur obligatio vi-
tandi causam, neque eventum. *Similiter:*
existere innumeros homines est necessi-
tas moralis alicuius peccati venialis in
hac hora; quia omnino imprudens esset
iudicare, in hac hora non committetur
ullum peccatum veniale in toto mundo;
imò in tota Hispania: imò Matriti. Simi-
liter tormenta damnatorum cum nega-
tione auxiliorum supernaturalium, est
ne-

necessitas moralis impatientiæ, & alio-
rum peccatorum iuxta communem sen-
tentiam: sed Deo causanti per se tot ho-
mines, tormenta damnatorum, & nega-
tione auxiliorum supernaturalium, non
est voluntarium peccatum: quia non ha-
bet obligationem vitandi causam, neque
eventum: ergo quando eventus est ma-
lus, &c. Minor est D. Thom. q. 79. art. 1.
qui hac sola ratione dicit, Deo non esse
voluntaria nostra peccata. *Sicut Guber-
nator non dicitur causa submersionis navis ex
hoc, quod non gubernet navem, nisi quando
substrahit gubernationem potens, & debens
governare.*

12 *Confirm. 2.* Periculum proximū
labendi, etiam si non sit omnino certum,
per se influit in lapsum: Sed non est vo-
luntarius lapsus se ponenti in periculo
proximo labendi, dum non est omnino
certum, si non habet obligationem illud
vitandi: ergo non est voluntarius eventus
ponenti causam per se, si non habet
obligationem illam vitandi. *Prob. min.*
prædicantes ex necessitate infidelibus, &
meretricibus cum periculo labendi non
peccant, ut diximus suppositione 2. Sed
peccarent, si lapsus esset in periculo vo-
luntarius: ergo non est voluntarius, si non

habent obligationem vitandi periculum.
Confirm. 3. Effectus positivus ortus ex omissione non est voluntarius, nisi detur obligatio vitandi causam, & eventū: ergo effectus ortus ex causa per se non est voluntarius in causa; nisi detur obligatio vitandi causam. Ant est D. Thomaz hic q. 6 art 3. *Non semper id, quod sequitur ad defectum actionis, reducitur, sicut in causam in agens, ex eo, quod non agit; sed solum tunc non potest, & tenetur agere Div. Tho.* sequuntur communiter Thomistæ cum Gonet suprà. Suarez, Vazquez, Granados, Tannerus, & alijs apud Oviedo controv. 1. num 60. Prob. ant. Ex omissione auxilij, reliquis suppositis, resultat antecedens magis connexum cum submersione navis; quam aspectus, & tactus cum pollutione; & sic de alijs effectibus: sed submersio non est voluntaria in omissione auxilij, nisi detur obligatio vitandi causam, & eventum: ergo effectus ortus ex causa per se non est voluntarius, nisi detur obligatio vitandi causam, & effectum.

13 Et ratio à priori est: quia ut effectus sit voluntarius in causa, est necessarium, quod ponens causam censetur, & dicatur ponere effectum: Sed studens res

obs-

obscenæas ex bono fine, audiens confessiones, curans infirmos, non dicitur procurare cogitationes turpes, cogitationes malas; sed solum cogitationes mali, ut explicabimus lect. ultima. Procurans vitam longam & affluentem filiorum, non dicitur procurare peccata venialia filiorum: prædicans modo dicto infidelibus, & meretricibus, non dicitur procurare peccata propria: ergo dicti effectus fecuti, non sunt voluntarii in causa. Prob. min. Si hi omnes procurarent effectum lecutum, in positione causæ, hi omnes peccarent, dum ponerent causam, ut patet: qui a procurare peccatum, est peccare: sed non peccant ex dictis: ergo non dicuntur procurare effectum, in positione causæ. Ex his bene percipitur, quomodo Deo non sint voluntaria nostra peccata; et si causaret per se sive in peccati, sive ad exigentiam causarum secundarum, sive ex se, cogitationes necessarias constituentes libertatem ad peccatum.

14 Quia si utilitas studendi, audiendi confessiones, curandi, predicandi, bonum universi, faciunt, ut ponenti dictas causas per se effectus, non sit voluntarius effectus: cur fines optimi, quibus Deus causaret per se cogitationes indifferen-

ter inclinantes ad peccatum, non facient Deo non esse voluntaria nostra peccata? Si in primo calu dictæ circumstantiæ lacunt, ut causa per se efficiaces se habeant respectu ponentis, ac si essent causæ per accidens: quia illæ causæ ponuntur ex bono fine, sine effectu ad malum, & sine obligatione impediendi causam, & evenitum: cur id non facient potiori titulo respectu Dei ponentis causas per se in differentes, & inefficaces? Et multo minus erit voluntarium Deo nostrum peccatum ex negatione auxilij efficacis. 1. Quia non habet obligationem conferendi auxilium efficacis. 2. Quia confert auxilium inefficax ex intentione consensus. 3. Quia illud auxilium inefficax potest fieri à creatura etficax, & consequenter creature potest facere, quod nullum ex auxilijs prævisis efficacibus, sit necessarium ad consensum: quia modo auxilium prævisum inefficax, fiat efficax, reliqua prævisa efficacia non sunt necessaria ad consensum: ergo si potest facere, quod auxilium ineficax fiat efficax, potest facere, quod nullum ex auxilijs prævisis efficacibus, sit necessarium ad consensum. Sic, in quam recte percipitur, quod non sint Deo voluntaria nostra peccata, quin ne-

necessitatem dicere cum Arriaga disp. 8. sect. 5. Ideò Deo non esse voluntaria nostra peccata; quia ut causa universalis tenetur parare concursum indifferentem, dando auxilium inefficax: Et multo minus erit necessarium dicere cū Salas 1.2. tract. 3. disp 1. cum Valentia, & Recentioribus apud Vazq. peccata nostra esse Deo physicè voluntaria: quia hoc nobene audit.

15. Obijc. 1. Causa causæ est causa causati per causam: Sed si hoc axioma alicubi habet locum, est in causa causæ per se: ergo, cui est voluntaria causa p. r se effectus, est voluntarius effectus. 2. Voluntarium est, quod procedit à voluntate cū cognitione: Sed effectus prævisus, & per se secutus ex causa, causatur à voluntate cū cognitione: ergo est voluntarius. Prob. min. Effectus habens esse: & existentiam à voluntate cū cognitione causatur à voluntate cū cognitione. Sed eiusmodi effectus habet esse, & existentiā à voluntate cū cognitione: erg. Prob. min. Id habet esse à voluntate cū cognitione, quod existit: quia ipsa vult. Sed eiusmodi effectus existit: quia voluntas vult: quia si nollet, aut non vellet, non existaret effectus: ergo habet esse à voluntate cū cognitione. 3. Effectus procuratus à voluntate est voluntarius. Sed

huiusmodi effectus procuratur à voluntate: ergo. Prob min. Ponere per se causam per se causantem effectum, est procurare effectum. Sed hic poneret per se causam per se causantem effectum: ergo. Prob. min. Si daretur obligatio vitandi effectum daretur obligatio vitandi causam. Sed non alia ratione, nisi quia ponere per se causam causantem per se effectum, est procurare effectum: ergo. Prob. min. Promovere existentiam effectus, tendere in existentiam effectus, est procurare effectum. Sed causare per se causem, per se causantem effectum est promovere, & tendere in existentiam effectus: ergo. 4. Quia ideo est causaliter voluntaria combustio castelli militi applicanti ignem: quia ponit causam per se causantem combustionem. Et ratio à priori est: quia causa per se efficax ex munere sibi intrinseco, & indispensabiliter habet vim indispensabilem intentivam, & procurativam effectus, quam neque aget, neque minime obligatio, aut non obligatio vitandi effectus: ergo qui voluntarie ponit causam, virtualiter intendit, & procurat effectum.

16 Argumentum apparenter difficile solvitur, si pro oculis habeantur, quodiximus suppositione 2. & rationibus

con-

conclusionis. Resp. Dist. mai. causa cause est causa purè physica causati per causam, permit. mai. est causa moralis, intentionalis, & volitiva subdist. Si ponit causam sine intentione, aut complacentia effectus; vel ex obligatione vitandi causam, & effectum conc. mai. Si ponat causam sine intentione, complacentia, obligatione vitandi causam, & effectū, neg. mai. & conc. min. dist. conseq. cui voluntaria est causa, est voluntarius effectus, si ponat causam ex intentione, aut complacentia, vel obligatione vitandi causam, & effectum, conc. conseq. aliter, nego conseq. loquendo de eventu malo. Itaque permitto, ponentem causam per se effectus physicè mediatae producere effectum: quia ad physicè causandum, nihil aliud videtur requiri; quam medio influxu physico cōcurrere ad effectum: ideoque aliquis forte dicit, Deum esse causam purè physicam nostri peccati: quia per verum influxum in illud intuit; at verò sicut Deus non est causa intentionalis, aut volitiva nostri peccati; et si producat libertatem, & naturam inclinantem in peccatum; sed solum causa permissiva; quia non producit libertatem, nec dat auxilium inefficax ex intentione, aut complacentia in peccato,

aut

aut sub obligatione vitandi libertatem, & peccatum, & sicut Chirurgus studens res obscenæ, audiens confessiones non est causa per se volitiva, & intentionalis cogitationum obscenarum, quæ per se oriuntur ex hic actionibus: quia non potuit tales actions ex intentione, aut complacentia, aut sub obligatione vitandi tales actions. Ita similiter accidit in nostro casu: idèque effectus iste non est voluntarius: quia non censetur procurari causa, sed solum permitti; vel si velis cum sapientissimis Magistris, est permissivè voluntarius; nisi forte hi termini voluntarius permissivè implicant in terminis.

17 Ad 2. Dist. mai. Ille effectus est voluntarius, qui procedit positivè à voluntate cum cognitione, conc. mai. qui procedit permissivè à voluntate cum cognitione, nego mai. admissa implicatione in terminis procedit permissivè à voluntate cum cognitione. Quia non procedit à voluntate cum cognitione, quod præcisè permittitur à voluntate; quia quod procedit à voluntate cum cognitione, est voluntarium, & quod permittitur, non est voluntarium. Et dist. min. Quia ratione potest etiam mai. dist. Effectus sit prævis-

sus procedit purè physicè à voluntate cum cognitione, permit. mai. procedit intentionaliter subdist. Procedit purè permissivè, conc. min. Procedit positivè à voluntate cum cognitione, nego min. & conseq. & distincto similiter tequenti syllologismo, dist. ultimam prob. min. Id existit à voluntate cum cognitione, quod existit, quia voluntas vult illud, seu effectum conc. minor. quod existit, quia voluntas vult causam subdist. quod existit quia voluntas vult causam sub obligatione vitandi causam, & eventum, conc. min. sine obligatione vitandi causam, nego min. & conseq. Quia peccatum in vero sensu existit: quia Deus vult dare auxilium inefficax. Cogitationes turpes re vera existunt: quia Chirurgus vult curare, Scholasticus studere, Confessarius audire confessiones sceleratorum: & tamen Deo non sunt voluntaria nostra peccata; neque Chirurgo, studenti, Confessario sunt voluntaria cogitationes turpes: quia non vult; nec complacet in effectu, nec ponit causam sub obligatione vitandi causam, & effectum: ergo, ut sit voluntarius effectus, non sufficit, quod effectus existat, quia agens vult causam, sed ultra requiriatur, quod intentionaliter, aut placeat in ef-

effectu; aut habeat obligationem vitandi causam, & effectum.

18. Ad 3. Conc. mai. nego min. Ad prob. dist. mai. Ponere eiusmodi causam ex intentione, aut complacentia, aut sub obligatione vitandi est procurare effectum, conc. mai. aliter neg. mai. Ad prob. Maior absolute loquendo est falsa, ex dictis; Sed ea permissa claritatis gratia: dist. min. Non alia ratione, nisi quia ponere eiusmodi causam per se est procurare in actu primo remoto effectum, conc. min. vel illam permitto. Est procurare in actu secundo, aut in actu primo proximo effectum, nego min. & conseq. Ad prob. dist. mai. Promovere intentionaliter, & tendere intentionaliter in existentiam effectus, est procurare effectum, conc. mai. Promovere pure physicè, nego mai. si non implicat in terminis, & dist. min. Ponere causam per se modo dicto, est promovere pure physicè effectum, permit. min. est promovere intentionaliter effectum, nego min. & conseq. Itaque ponere causam per se effectus de se, & ex suis terminis est procurare in actu primo remoto effectum: quia est ponere medium, quod eligi potest, ut aptum ad procurandum effectum; at verò ex circumstantijs fieri, ut ponere eius-

eiusmodi causam sit procurare in actu primo proximo, & in actu secundo, vel non. Si ponatur ex intentione, aut complacentia effectus, aut sub obligatione vitandi causam, & effectum, ponere talam causam erit procurare in actu primo proximo, & in actu secundo effectum; si verò nec ponat causam, ex intentione, nec ex complacentia effectus, nec sub obligatione vitandi causam, neque even- tum non erit procurare in actu primo proximo, neque in actu secundo effectum. Ut patet in Deo, Chirurgo, studente, & audiente Confessiones modo explicato. Permissi, quòd ponere talam causam si- ne aliqua ex his circumstantijs, sit procu- rare remotè effectum: quia neque hæc lo- quutio admittenda est. Cum Dens cau- sans nostram libertatem, non dicatur procurare remotè nostra peccata. Nec Deus causans per se Petrum, eius vitam longam, & affluentem: moraliter conne- xam cum peccato veniali, dicitur procu- rare remotè peccatum veniale.

19. Ad 4. dist. Ideò militi est volun- taria combustio illicita, de qua modo, quia ponit cauta per se ex intentione, vel complacentia formalis, vel virtuali com- bustionis, conc. sine tali intentione, &

com-

complacentia, & aliunde sine obligatio-
ne vitandi nego. Ad rationem à priori,
dist. antec. Causa per se efficax effectus
ex sua natura habet vim indispensabilem
intentivam, & procurativam effectus, phys-
icè intentivam, conc. ant. intentionaliter
intentivam, nego ant. & conseq. Itaque
obligatio, non auget vires physicè inten-
tivas causæ; sed facit, ut ponendo causam,
ponenti tribuatur effectus tanquam vo-
lenti saltè virtualiter effectum, & non
præcisè tanquam permittenti illum: ut
patet exemplis positis, & potendis ad
objectionem sequentem: Vbi carentia
obligationis, intentionis, & complacen-
tia facit, ut ponenti eas causas solum sic
permissivè voluntarij effectus; quam-
vis si poneret sub obligatione eas vitadi,
aut cum intentione, aut complacentia ef-
fectus, redderet sibi positivè voluntarium
effectum.

20 Obij. 2. Iuxta nos, illud prin-
cipium est sacrum. Qui vult antecedens
connexum cum alio, vult aliud: hac ratione
dicimus contra Thomistas, Deum præde-
terminantem ad materiale peccati, præ-
determinare ad malitiam. Si ergo Deus
potest velle antecedens connexum cum
alio; quin velit aliud, similiter dicent

Tho,

Thomistæ: Deum posse prædeterminare
ad materiale peccati; quin determinet ad
formale. De hoc argumento satis dixim.
ditp. 6. de bonit. & malit. sect. 3. disp. 4.
de Liber. arb. agentes de discretione dis-
sentientis à consentiente. Nunc breviter
dico: Ant. absolutè iocundo esse fal-
sum, & solum esse verum; vel quando
ponit antecedens ex intentione effectus,
quæ int̄tio subiectivè determinat ad po-
nēdā media: vel quādō ponit antecedens
ex complacentia effectus: vel quando te-
netur vitare effectum, & causam, ne se-
quatur effectus: vel quando ex positione
causæ se coniicit in periculum volendi
eventum, quod periculum teneatur vita-
re; vel quando ex positione causæ sine no-
vo exercitio libertatis sequitur exerci-
tium moraliter imputabile, ut sequitur
formale peccati ex materiali: quia tunc
cum illud formale alicui debeat imputa-
ri, ut potè formaliter malum, & non pos-
sit imputari libertati creatæ: quia posito
materiali, non potest vitare formale: neque
potest vitare materia: quia non potest
vitare prædeterminationem ad illud, hinc
sit, quod tunc solum tribuatur Deo. Alia
solventur sc̄t. sequenti.

21 Sed vt falsitas ant. magis pateat,

&

& vt magis constet, quām sit falsum, id quod à pluribus asseritur, vt principium certum sine distinctione. Ponenti causam per se effectus cum prævisione effectus, est voluntarius effectus plusquam permissivè. Proponam exempla vulgaria apud Autores. In primis si Tyranus persequetur innocentem; vt Constantius Athanasium, Reipublicæ tradenti innocentem Tyranno, Petrus Navarra de restitut. lib. 2. cap. 3. num. 120. Molin. tom. 4. disp. 10. de iust. cap. 9. dub. 7. Lugo disp. 10. num. 13. imminente damno Reipublicæ, non est plusquam permissivè voluntaria mors innocentis. Similiter licet quatere arcem ad expugnandam urbem, vbi innocentes simul cum nocentibus sunt perituri. Molina tom. 1. tract. 2. disp. 119. Læsius supra num. 37. Lugo supra n. 123. Quia sic est causa physica; non verò moralis mortis innocentis. Quia non intendit eorum mortem: Sic illi. Condemnatus ad mortem per famem potest abstinere à cibo, etiam solato, iuxta Sotum lib. 5. de iusti. quæst. 6. art. 4. Enriquez lib. 5. quæst. 31. In extrema necessitate constitutus, & solum habens carnes humanas vescendas, potest illis non vesci, Cayet. q. 148. art. 2. Potest reus non fugere carcerem, et si sciat

mor-

morte plectendū. Navarra supra n. 33. Si duo in extrema necessitate sint constituti, potest alter cedere panem, quo vitā habere poterat, & sinere se mori. Et in naufragio permettere tabulam, etiam à se occupatam, & committere se undis sine spe evadendi. Victoria, Navarra, Toletus lib. 5. cap. 6.

22 Similiter potes servire infestis, et si iudices sequendam mortē iuxta omnes. Potest miles turrim hostium quatuor, et si sciat se opprimendum. Sic Eleazar interfecit elephantem, à quo videbat opprimendum, lib. 1. Machab. cap. 6. Sanson everxit Templum, quo erat obrenodus. Iudic. 16. Ita eos excusat Ambrosius lib. 1. officior. cap. 40. & Cayet. in illa loca: & in bello Naval, licet ignem pulvri tormentario injicere, ne ipse, & sua in hostes veniant, & sic iustum esse à Philippo IV. Ducibus Galleonum testatur M. Acciūs de Velasco tom. 2. resolut. moral. Verbo homicidium resolut. 37. & igne grallante, si non sit alia ies evadendi, potes te ē sublimi per fenestram dimittere, etiam cum certo periculo vita. Læsius lib. 2. de iustit. cap. 9. num. 34. Vide Fagundez, Molinam, Læsius, & Lugo supra Diana 5. part. tract. 4. resolut. 42. &

1

6.

6. part tract. 7. resolut 48 vbi alia inventies. Nunc sic: In his omnibus voluntarie ponit quis causam *per se* propriæ mortis cum prævisione eventus. Sed in his omnibus propria mors solum est permittivè voluntaria: quia non tenetur illam causā vitare; vel ut communiter loquuntur Authores, solum est iudicē voluntaria; sed sine obligatione eam vitandi, quod inclusis vocibus, non est plusquam esse permissivè voluntariam, cum iste non dicatur procurare sibi mortem, immo idèo dicitur Authores esse licitas has actiones: quia per eas non intendit suam mortem: ergo falsum est, quod ponenti causam *per se* effectus cum prævisione eventus, dum eventus est malus, seu dum ponenti causam est illicitum, velle effectum, sit voluntarius plusquam permissive effectus.

§. §. §.

23 Hinc ad secundam partem conclusionis: Dico 2. Voluntarie ponenti causam, frequenter esse voluntarium effectum prævulum, si causa sit causa *per se* efficax effectus boni, vel indifferentis, quæ ponens causam potest licite velle. Prob. Illi est voluntarius effectus, qui dicitur

pro-

procurare effectum: sed ponens causam *per se* efficacem effectus boni, aut indifferentis, dicitur procurare effectum saltem frequenter: ergo illi est voluntarius effectus. Prob. min. Ille dicitur procurare effectum, qui saltem *interpretative*, & *virtualiter* vul effectum; sed ponens causam *per se* efficacem effectus boni, aut indifferentis frequenter vult saltem *virtualiter*, & *interpretative* effectum: ergo. Prob. min. quia in omnium estimatione personis eiusmodi causam, censetur, velle, aut saltem complacere in effectu.

24 Dixi frequenter esse voluntarium effectum: quia si quis poneret eiusmodi causam effectus boni, aut indifferentis, & constaret, ponentem talem causam ob istos fines, totis viribus procurare, non existentiam effectus, & quod effectus non esset, tunc non esset voluntarius effectus. Sed non est disputatio de possibilitate casus, nec illo posito de voluntarietate in illis circumstantijs: cum hic casus non sit regularis: & frequenter accidat, quod ponens talem causam velit saltem *virtualiter*, & *interpretative* effectum, & quod frequenter accidit, id esse dicimus, idèo dicimus, ponenti talem causam esse voluntarium effectum.